

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
DIRECȚIA GENERALĂ PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT PREUNIVERSITAR

**CONCURSUL NAȚIONAL UNIC PENTRU OCUPAREA POSTURILOR
DIDACTICE DECLARATE VACANTE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

LIMBA ȘI LITERATURA POLONĂ MATERNĂ

- învățători, educatoare -

Aprobată prin O.M.Ed.C. nr.5287/15.11.2004

**- București -
2004**

I. LIMBA POLONĂ

Obiective

Programa de limba polonă urmărește :

- consolidarea cunoștințelor de limbă, dezvoltarea capacităților de a folosi corect limba literară, forma scrisă și orală ;
- aprofundarea cunoștințelor din domeniul: stilisticii, semanticii, foneticii și fonologiei, gramaticii: cu aplicativitate în didactica predării la clasele II – IV (în cazul programei pentru învățători) și pentru grupele de grădiniță (în cazul programei pentru educatori) ;
- consolidarea capacităților de analiză gramaticală ;
- cultivarea limbii polone literare și vorbite.

PUNCTUAȚIE ȘI ORTOGRAFIE

Principiile ce stau la baza ortografiei. Semne de punctuație și ortografie. Funcționalitatea semnelor de punctuație și a semnelor ortografice.

VOCABULARUL

1. Noțiuni generale: vocabularul ca totalitate a cuvintelor limbii polone; vocabular fundamental și masa vocabularului. Sensul cuvintelor. Sens propriu și sens figurat. Relații semantice între cuvinte (sinonimie, omonimie, antonimie).

2. Structura morfologică a cuvântului. Îmbogățirea vocabularului (mijloace interne: derivare, compunere; mijloace externe : împrumut, calc lingvistic).

FONETICĂ ȘI FONOLOGIE

Fonetica. Fonemul. Reprezentarea grafică a sunetelor. Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe. Accentul. Particularitățile fonetice ale limbii polone. Vocalele nazale. Norme de ortografie și ortoepie.

MORFOLOGIE

Obiectul morfologiei. Părțile de vorbire. Părțile de vorbire flexibile. Substantivul, categorii lexice, gramaticale, morfologice. Declinarea substantivelor. Formele cazuale. Adjectivul, categorii lexice și gramaticale. Adjective determinate și nedeterminate. Grade de comparație. Pronumele și categoriile de pronume în limba polonă. Numeralul, flexiunea și categorii de numere. Verbul. Moduri și timpuri verbale. Verbe neregulate. Aspectul verbal. Adverbe, clasificare și comparație. Prepoziții, interjecții, conjuncții și particule.

SINTAXA

Sintaxa propoziției și a frazei. Coordonare și subordonare. Categorii de propoziții coordonate și subordonate.

BIBLIOGRAFIE

Barbara Bartnicka, Halina Satkiewicz, Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców, Wiedza Powszechna, Warszawa, 1990.

Pod. Red. Stanisława Dubisza, Nauka o języku dla polonistów, Książka i Wiedza, Warszawa 1994, 2002.

Stanisław Szober, Bronisław Wieczorkiewicz, Krótka gramatyka dla wszystkich, Wydawnictwo S. Arcta, Warszawa, 1948.

Stanisław Skorupka, Halina Kurkowska, Stylistyka polska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, 1959.

II. LITERATURA POLONĂ

Obiective

Programa de literatură polonă pentru examenul de titularizare și ocupare a posturilor vacante pentru educatori și învățători urmărește actualizarea și aprofundarea unor momente din istoria literaturii polone, a unor scriitori și opere reprezentative.

NOȚIUNI DE TEORIE LITERARĂ

Noțiunea de operă literară, limbajul poetic, imaginea poetică, subiectul, compoziția, personajul. Noțiuni de metrică și prozodie necesare analizei textelor poetice în ciclul primar.

Genurile literare. Principalele specii literare.

LITERATURA POPULARĂ

Scrieri lirice, lirico-epice, epice, frânturi de înțelepciune populară (ghicitori, proverbe, colinde).

RENAȘTERE ȘI BAROC

Literatura w języku narodowym. Znaczenie renesansu polskiego.

ILUMINISM

Znaczenie oświecenia w dziejach literatury polskiej.

CLASICISMUL SI PREROMANTISMUL

Znaczenie klasycyzmu w dziejach literatury polskiej.

ROMANTISMUL

Romantyzm polski i mesjanizm twórczości polskich romantyków. Wykorzystywanie folkloru ludowego w utworach literackich (np. Ballady i romanse Adama Mickiewicza).

REALISMUL

Charakterystyki i znaczenie polskiego okresu pozytywizmu i pragmatyzmu. Powieść historyczna w okresie pozytywizmu.

NEOROMANTISMUL POLONEZ

Poezja polska okresu młodopolskiego. Dramat młodopolski, powieść i nowela. Literatura dla dzieci i młodzieży.

III. LITERATURA PENTRU COPII

Conceptul de literatură pentru copii. Sfera literaturii pentru copii. Genuri și specii literare accesibile copiilor de vârstă preșcolară. Valoarea instructiv-educativă a literaturii pentru copii. Accesibilizarea operelor.

Genul liric

Scrieri lirice (fabule, balade)

Ghicitori. Proverbe.

Lirica cultă

Poezii despre frumusețile naturii și despre viețuitoare.

- Universul copilăriei oglindit în versuri.
- Poezii care fac elogiul patriei.
- Poezii despre trecutul istoric.
- Tabloul în proză.

Genul epic

Basmul. Legenda. Schița. Povestirea. Romanul.

Basmul.

Definiție, tematică, compoziție, personaje, trăsături caracteristice, valori instructiv-educative.

Exemplificări din literatura polonă și universală :

Frații Grimm, A. Pușkin : *Basme*, H. C. Andersen : *Fetița cu chibrituri*, *Crăiasa zăpezii*, Ch. Perrault, Petre Ispirescu, Kipling: *Cartea junglei*, Maria Konopnicka: *O krasnoludkach i sierotce Marysi*, Jan Kasprówicz: *Bajki, klechdy i baśnie*, Lucjan Rydel: *Baśń o Kasi i królewiczu*, Bolesław Leśmian: *Klezdy sezamowe*, *Przygody Sindbada Żeglarza*

Legenda.

Valori morale și estetice.

Juliusz Słowacki – *Balladyna*, *Lilla Weneda*.

Schița. Povestea. Romanul.

Ion Creangă : *Punguța cu doi bani*; *Amintiri din copilărie*; *Fata moșului și a babei*. I.L. Caragiale: *Schițe și povestiri*.

Fabula.

Definiție. Trăsături caracteristice.

Jean de la Fontaine : *Greierele și furnica*; *Corbul și vulpea*.

Poezia.

Teresa Chwastek-Latuszkowa: *Baśń jesienna*; Ryszard Przymuś: *Jeszcze troszeczkę lata*; Lucjan Rydel: *Jesień*; Tadeusz Różewicz: *Jesień*; Adam Asnyk: *Ślonko majowe*; Konstanty Ildefons Gałczyński: *W leśniczówce*, *Trąbki świątecznej pocztę*, *Najpiękniejsza choinka*; Maria Konopnicka: *Rota*, *Przysięga*, *Pierścień Kościuszki*, *Choinka w lesie*; Tadeusz Kubiak: *Śpiew dla ojczyzny*, *Tu wszędzie Polska*; Czesław Miłosz: *Droga*; Emilia Waśniowska: *Wieczór wigilijny*.

BIBLIOGRAFIE

I.C.Chițimia, *Istoria literaturii polone (sec XII-XVII)*, București, 1972

Z. Libera, J. Pietruszewiczowa, J. Rytel, *Literatura polska od średniowiecza do oświecenia*, PWN, Warszawa 1989

Krzyżanowski, *Historia literatury polskiej*, PWN, Warszawa 1975

Mieczysław Klimowicz, *Literatura Oświecenia*, PWN, Warszawa 1995

Artur Hutnikiewicz, *Młoda Polska*, cap. VIII *Literatura dla dzieci i młodzieży*, PWN, Warszawa 1997

Pod.red. Mariana Stępnia, *Historia literatury polskiej w zarysie*, tom I,II, PWN, Warszawa 1983

Stan Velea, *Istoria Literaturii Polone*, I,II, III, Editura Univers, București, 1986.

Stan Velea, *Receptarea Literaturii polone în România*,

IV. METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII POLONE

I. PLANUL LECȚIEI.

Stabilirea obiectivelor lecției, organizarea timpului și a lecției, structura lecției, tipurile de lecție și pregătirea acesteia, elaborarea noilor cunoștințe, fixarea cunoștințelor însușite, formarea priceperilor și deprinderilor la citit, scris și în vorbire.

II. PRINCIPIILE DIDACTICE

Sistematizarea cunoștințelor, principiul legării teoriei de practică, principiul intuiției, gradarea dificultăților, principiul temeiniciei rezultatelor obținute.

III. METODE DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Observarea, activitatea verbală, activitatea practică, verificarea și aprecierea rezultatelor obținute.

IV. PLANIFICAREA ACTIVITĂȚII DIDACTICE (planul periodic al activității didactice)

V. VALORILE PERSONALE ALE ÎNVĂȚĂTORULUI (rolul educatorului, al învățătorului în procesul de învățământ).

VI. METODE MODERNE DE PREDARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL CONTEMPO-RAN

Utilizarea mijloacelor audio-vizuale în procesul de predare (film, televiziune, casete audio și video).

BIBLIOGRAFIE

Jarosław Rudniański, Cum să înveți, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1976

Wincency Okoń, Didactică generală, Ed. Didactică și pedagogică, București, 1974

Waldemar Pfeiffer, Nauka języków obcych. Od praktyki do praktyki, Wagros, Poznań 2001.